

Sygn. akt IVU 7/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2014r.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze

IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Grażyna Śliwa

Protokolant sekr. Aleksandra Kuśnierz

po rozpoznaniu w dniu 3 marca 2014r. w Zielonej Górze

odwołania **K. O.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

z dnia 2 grudnia 2013r. (Znak (...))

w sprawie **K. O.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

o rentę rodzinną

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 2 grudnia 2013r. (Znak (...)) i przyznaje wnioskodawczyni K. O. prawo do renty rodzinnej od dnia 3.09.2013r.

Sygn. akt IV 7/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 02.12.2013r. znak (...) pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił wnioskodawczyni K. O. prawa do renty rodzinnej.

Wnioskodawczyni K. O. w odwołaniu od tej decyzji domagała się jej zmiany i przyznania prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 26.08.2013r. mężu W. O. wywodząc, że do dnia śmierci męża prowadziła wspólne gospodarstwo domowe z mężem we wsi B. gm. B., co mogą potwierdzić świadkowie.

Pozwany organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie wskazując, że brak jest podstaw do bezspornego przyjęcia, że wnioskodawczyni pozostawała z mężem we wspólności małżeńskiej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawczyni K. O., urodzona (...), w dniu 03.09.2013r. wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o ustalenie prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 26.08.2013r. mężu W. O.. W dacie zgłoszenia wniosku wnioskodawczyni uprawniona jest do własnej emerytury.

(dowód: akta organu rentowego, zeznanie wnioskodawczyni k – 19 akt)

Wnioskodawczyni pozostawała w związku małżeńskim ze zmarłym W. O. od 1966r.

Od 1973r. wnioskodawczyni wraz z mężem mieszkała we wsi (...) gm. B.. Małżonkowie wspólnie prowadzili gospodarstwo domowe. Małżonkowie posiadali mieszkanie w B., jednakże zamieszkiwali w miejscowości B.. Przesłuchany w charakterze świadka syn wnioskodawczyni zeznał, że rodzice nigdy nie byli w separacji. Matka K. O. zamieszkiwała z mężem do chwili jego śmierci w dniu 26.08.2013r w B.. Dopiero po śmierci męża, wnioskodawczyni zamieszkała w B..

(dowód: dokumentacja, oświadczenie k. 3-5 akt sąd. zeznanie wnioskodawczyni K. O. k – 19 akt, zeznanie świadka J. O. k – 21 akt)

Z oświadczenia sołtysa wsi B. wynika jednoznacznie, że K. O. zamieszkiwała z mężem we wsi (...), do śmierci męża. W. B. zeznała, że małżonkowie zamieszkiwali w B. od 1973 r. Małżonkowie uchodzili za zgodne małżeństwo - razem pracowali i zamieszkiwali. I. D. zeznała, że jest sąsiadką państwa O.. Do chwili śmierci męża, wnioskodawczyni K. O. zamieszkiwała z mężem w B.. Po śmierci męża zamieszkała w B.. I. G. zeznała, że mieszka w miejscowości B. od 20 lat. Potwierdziła, że do chwili śmierci W. O., małżonkowie zamieszkiwali razem, prowadzili wspólne gospodarstwo domowe, nigdy nie byli w separacji.

(dowód: oświadczenie sołtysa wsi B. k – 5 akt, zeznania świadków: W. B. k – 19 akt, I. D. k – 19 akt, I. G. k – 19 akt)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się zasadne.

Okolicznością sporną w niniejszej sprawie było ustalenie czy wnioskodawczyni K. O. pozostawała we wspólności małżeńskiej z mężem W. O., do jego śmierci.

Zgodnie z art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. z 2013r., Nr 1440) wdowa ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli:

1) w chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat lub była niezdolna do pracy albo

2) wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym mężu, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole - 18 lat życia, lub jeżeli sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy, uprawnionym do renty rodzinnej.

Prawo do renty rodzinnej nabywa również wdowa, która osiągnęła wiek 50 lat lub stała się niezdolna do pracy po śmierci męża, nie później jednak niż w ciągu 5 lat od jego śmierci lub od zaprzestania wychowywania osób wymienionych w ust. 1 pkt 2 (ust. 2).

Małżonka rozwiedziona lub wdowa, która do dnia śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli oprócz spełnienia warunków określonych w ust. 1 lub 2 miała w dniu śmierci męża prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową (ust. 3).

Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów z dnia 26 października 2006r., III UZP 3/06 (OSNPUSiSP 2007, nr 9-10, poz. 138) uznał, że warunkiem nabycia prawa do renty rodzinnej przez wdowę/wdowca jest m.in. pozostawanie przez małżonków do dnia śmierci jednego z nich w stanie faktycznej wspólności małżeńskiej; ciężar dowodu niepozostawania w tej wspólności spoczywa na organie rentowym (zasada prawna; zdanie odrębne K. B.).

Zauważyć jednak należy, że w przepisach nie określono znaczeniowego pojęcia wspólności małżeńskiej. W tej sytuacji konieczne jest indywidualizowanie konkretnych przypadków, a także odwołanie się do ugruntowanego już w tej kwestii orzecznictwa.

W ocenie Sądu, słusznym wydają się być stanowisko, że renta rodzinna winna być uznana za kontynuację prawa do alimentów. Ustawodawca dopuścił bowiem możliwość nabycia prawa do renty rodzinnej dla małżonki rozwiedzionej lub wdowy, która do dnia śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, jeżeli spełniała warunki określone w art. 70 ust. 1 lub 2, dodatkowo zaś miała w dniu śmierci męża prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową. W ocenie Sądu Apelacyjnego w Warszawie (wyrok z dnia 12 kwietnia 2000 r., III AUa 925/99, PP 2001, nr 1 oraz wyrok z dnia 12 kwietnia 2000 r., III AUa 929/99, OSA 2001, z. 2, poz. 8), przepis art. 41 ust. 3 ustawy o z.e.p. (odpowiednik art. 70 ust. 3 ustawy o e.r. FUS) wprowadził do systemu ubezpieczeniowego istotne odstępstwa mające na celu takie zabezpieczenie funduszy publicznych, z których wypłacane są świadczenia rentowe, by nie były one wypłacane osobom pozostającym jedynie w formalnym związku małżeńskim, bez istnienia między małżonkami wspólności małżeńskiej (Antonów Kamil, Bartnicki Marcin, Suchacki Bartosz Komentarz do art.70 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.09.153.1227), [w:] K. Antonów, M. Bartnicki, B. Suchacki, Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, ABC, 2009, wyd. III).

Wspólności małżeńskiej w rozumieniu art. 70 ust. 3 ustawy emerytalnej nie należy utożsamiać z węższym pojęciem wspólności ustawowej (zob. art. 31 k.r.o.). Brak rozdzielności majątkowej znamionuje istnienie więzi ekonomicznej (i to nie w każdej sytuacji), a więc tylko jednego z elementów składających się na pojęcie wspólności małżeńskiej (Antonów Kamil, Bartnicki Marcin, Suchacki Bartosz Komentarz do art.70 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.09.153.1227), [w:] K. Antonów, M. Bartnicki, B. Suchacki, Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, ABC, 2009, wyd. III). Zgodnie z wyrokiem SN z dnia 8 stycznia 1999r., II UKN 320/98 (OSNAPiUS 2000, nr 5, poz. 191, przy votum separatum Z. Myszki, lecz z aprobującą glosą 1 A. Wypych-Żywickiej, istnienie małżeńskiej wspólności majątkowej (art. 31 k.r.o.) nie wystarcza do przyjęcia, że małżonkowie pozostawali ze sobą we wspólności małżeńskiej. Autorka ww. glosy opowiedziała się m.in. przeciwko automatycznemu uznawaniu braku istnienia wspólności małżeńskiej w przypadku oddzielnego zamieszkiwania małżonków.

Ponadto, Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 25 października 2000r. (III AUa 410/00, OSA 2001, z. 6, poz. 25) wskazał, że pojęcie wspólności małżeńskiej przewidzianej w przepisie art. 70 ust. 3 obejmuje nie tylko wspólność majątkową małżeńską, lecz także więź duchową, osobistą, emocjonalną i uczuciową. Brak pozostawania we wspólności małżeńskiej oznacza zerwanie więzi duchowej i gospodarczej łączącej małżonków (wyrok SA w Białymstoku z dnia 10 marca 1999 r., III AUa 29/99, OSA 1999, z. 6, poz. 32).

Rozstrzygając w sprawie, należało mieć zatem na uwadze wszystkie te kwestie, jednakże należy przy tym podkreślić, że do ustalenia wspólności małżeńskiej nie jest wymagane łączne spełnienie wszystkich tych przesłanek. Zdaniem Sądu, nie można automatycznie przesądzać o braku wspólności małżeńskiej, jeżeli pomiędzy małżonkami rzeczywiście ustalono np. więź duchową czy uczuciową, a brak jest pomiędzy nimi wspólności gospodarczej.

Dowody przeprowadzone w sprawie, w ocenie Sądu, jednoznacznie wskazują na to, że ubezpieczony W. O. bezpośrednio przed śmiercią przyczynił się do utrzymania wnioskodawczynie K. O., małżonkowie prowadzili wspólne gospodarstwo domowe, jak również istniała pomiędzy nimi więź fizyczna i duchowa.

Jak wynika z akt sprawy, wnioskodawczynie pozostawała w związku małżeńskim ze zmarłym W. O. od 1966 r. Z małżeństwa mają syna.

Małżonkowie, mimo różnych adresów meldunkowych, faktycznie mieszkali i prowadzili wspólne gospodarstwo domowe we wsi B., gm. B..

W ocenie Sądu, również zeznania świadków W. B., I. D., I. G. jak również syna małżonków O. – J. O. podają, że decyzja organu rentowego jest nieprawidłowa.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 marca 1997r. (II UKN 17/97, OSNAPIUS 1997, nr 23, poz. 477) jednoznacznie wskazał, że wspólność małżeńska oznacza rzeczywisty związek łączący małżeństwo, obejmujący wspólne zamieszkiwanie i prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego, wspólne pożycie, wierność i pomoc we współdziałaniu dla dobra założonej przez siebie rodziny.

W ocenie Sądu, wnioskodawczyni pozostawała ze zmarłym we wspólnym gospodarstwie domowym, zmarły przyczyniał się do utrzymania i prowadzenia mieszkania, między małżonkami istniał podział obowiązków.

Jak zdefiniował to Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 15 kwietnia 2004 r., III AUa 2582/03, (PP 2005, nr 7-8), brak wspólności małżeńskiej to trwały rozkład pożycia małżeńskiego i należy taki trwały rozkład pożycia przyjąć wówczas, jeżeli zamiar zerwania tej wspólności wynika wyraźnie z postępowania obojga małżonków.

Zdaniem Sądu okoliczność powyższa nie zaistniała w niniejszej sprawie. Konsekwentnie Sąd uznał, że wnioskodawczyni spełniła wszystkie kryteria, aby uzyskać rentę rodziną po mężu W. O..

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w wyroku.